

Cauza C-829/21**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

24 decembrie 2021

Instanța de trimitere:

Hessischer Verwaltungsgerichtshof (Germania)

Data deciziei de trimitere:

17 decembrie 2021

Reclamante:

TE

RU, reprezentată legal de TE

Pârât:

Stadt Frankfurt am Main

Obiectul procedurii principale

Drept de ședere – Resortisant al unei țări terțe care este rezident pe termen lung – Directiva 2003/109/CE – Prelungirea titlului de ședere într-un alt stat membru decât cel care a acordat statutul de rezident pe termen lung – Condiții – Competență de examinare a autorității naționale – Întindere – Recunoaștere reciprocă

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

1) Articolul 38a alineatul (1) din Aufenthaltsgesetz (Legea privind șederea, denumită în continuare „AufenthG”), care, potrivit dreptului național, trebuie

interpretat în sensul că rezidentul pe termen lung care se mută într-un alt stat trebuie să dețină statutul de rezident pe termen lung în primul stat membru și la momentul reînnoirii permisului său de ședere, este conform cu dispozițiile articolului 14 și următoarele din Directiva 2003/109/CE, care prevăd doar că un rezident pe termen lung are dreptul de a locui pentru o perioadă mai mare de trei luni pe teritoriul altui stat membru decât cel care i-a acordat statutul de rezident pe termen lung, cu condiția îndeplinirii celorlalte condiții prevăzute la capitolul III din directivă?

2) În cazul pronunțării cu privire la o cerere de reînnoire în temeiul articolului 38a alineatul (1) din AufenthG, autoritatea pentru străini are dreptul, în temeiul dispozițiilor articolului 14 și următoarele din Directiva 2003/109/CE, atunci când sunt îndeplinite celelalte condiții pentru o reînnoire temporară, iar străinul dispune în special de venituri stabile și regulate, să constate, într-un mod care anulează dreptul, că, între timp, așadar după mutarea în al doilea stat membru, străinul a pierdut statutul acordat în primul stat membru, în conformitate cu articolul 9 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2003/109/CE? Momentul relevant pentru pronunțare este cel al ultimei decizii a autorității sau cel al ultimei hotărâri judecătorești?

3) În cazul unui răspuns negativ la prima și la a doua întrebare:

Rezidentului pe termen lung îi revine sarcina de a dovedi că dreptul său de ședere în calitate de rezident pe termen lung în primul stat membru nu a expirat?

În cazul unui răspuns negativ: O instanță națională sau o autoritate națională are dreptul de a examina dacă permisul de ședere acordat rezidentului pe termen lung pe durată nedeterminată a expirat sau acest lucru ar fi contrar principiului recunoașterii reciproce a deciziilor administrative în temeiul dreptului Uniunii Europene?

4) Lipsa dovezii unei locuințe adecvate poate fi reținută împotriva unei resortisante a unei țări terțe care a intrat pe teritoriul Germaniei venind din Italia, care are un permis de ședere pe termen lung acordat pe durată nedeterminată, care dispune de venituri stabile și regulate, deși Germania nu a făcut uz de abilitarea prevăzută la articolul 15 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2003/109/CE, iar atribuirea unei locuințe sociale a fost necesară numai pentru motivul că, atât timp cât nu deține un permis de ședere potrivit articolului 38a alineatul (1) din AufenthG, nu beneficiază de alocație pentru copii?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Directiva 2003/109/CE a Consiliului din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung, articolul 9 alineatul (4) și articolul 14 alineatele (1) și (2).

Dispozițiile naționale invocate

Aufenthaltsgesetz (Legea privind șederea, denumită în continuare „AufenthG”), articolul 2 alineatul (4), articolul 5 alineatul (1) punctul 1, articolul 9a alineatele (1) și (2) și articolul 38a

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 Reclamanta TE, născută în Ghana în 1990, a intrat pe teritoriul Republicii Federale Germania, venind din Italia, în anul 2013. Ea deține un „permesso di soggiorno” cu mențiunile „illimitata” și „soggiornante di lungo periodo-CE”. A primit un permis de ședere în temeiul articolului 38a din AufenthG, valabil până la 5 decembrie 2014. La 5 august 2014, TE a născut-o pe fiica sa, RU, care suferea de o malformație cardiacă foarte gravă și a trebuit să fie supusă mai multor operații și examinări ulterioare. Prin urmare, continuarea activității profesionale a lui TE a fost, într-o primă fază, imposibilă, iar familia a primit prestații sociale. După respingerea unei cereri de reînnoire și a unei cereri de eliberare a unui permis de ședere prin deciziile autorității pentru străini din 30 ianuarie 2015, reclamantelor li s-a cerut să părăsească teritoriul, sub amenințarea expulzării lor în Italia (TE), respectiv în Republica Ghana (RU). În motivare, autoritatea pentru străini a declarat că, în ceea ce privește lipsa mijloacelor de subzistență, nu exista un caz atipic în sensul articolului 5 alineatul (1) punctul 1 din AufenthG. Acțiunea în obligarea instituției administrative, formulată împotriva acestor decizii, a fost respinsă de Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (Tribunalul Administrativ din Frankfurt am Main, Germania) prin hotărârea din 20 noiembrie 2015. În cadrul procedurii menționate, TE a prezentat diverse documente, potrivit cărora RU a suferit probleme cardiace grave, fiind spitalizată și supusă unei intervenții chirurgicale în perioada 25 august 2015-17 septembrie 2015.
- 2 La cererea reclamantelor, instanța de trimitere a admis, prin decizia din 11 martie 2016, apelul împotriva hotărârii Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (Tribunalul Administrativ din Frankfurt am Main) ca urmare a îndoielilor serioase cu privire la corectitudinea deciziei. Pentru instanța de trimitere, era cert că RU avea o nevoie mult mai mare de îngrijire decât copiii sănătoși de aceeași vârstă. Existau motive întemeiate pentru a considera că situația familială a părintelui unic TE și eforturile pe care i le impuneau asistența și îngrijirea de care RU avea nevoie constituiau o situație de fapt care ar fi putut să justifice o excepție de la cerința standard de acordare a dreptului de ședere în temeiul articolului 5 alineatul (1) punctul 1 din AufenthG, referitoare la asigurarea mijloacelor de subzistență.
- 3 De la 1 noiembrie 2017 până la 7 septembrie 2020, procedura a fost suspendată. La 7 septembrie 2020, pârâta a redeschis procedura.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 4 Pârâta susține că, în prezent, nu mai este posibil să i se acorde lui TE un permis de ședere în temeiul articolului 38a din AufenthG pentru rezidenții pe termen lung care se mută într-un alt stat, întrucât TE nu mai locuiește în Italia de mai mult de șase ani și, prin urmare, dreptul său de ședere în Italia în calitate de rezident pe termen lung în această țară a expirat. În consecință, acordarea unui permis de ședere în temeiul articolului 38a alineatul (1) prima teză din AufenthG este exclusă. Acordarea unui permis de ședere în temeiul articolului 9a din AufenthG nu ar fi posibilă deoarece reclamantele beneficiau de o locuință finanțată de Sozialamt (Serviciul de asistență socială) și, prin urmare, nu era disponibilă o locuință adecvată.
- 5 În replică, reclamantele susțin că permisul de ședere permanentă/UE eliberat de Republica Italia este încă valabil, întrucât este un permis de ședere acordat pe o durată nedeterminată. Reclamantele beneficiau de o locuință finanțată de Sozialamt der Stadt Frankfurt am Main (Serviciul de asistență socială din orașul Frankfurt am Main, Germania). TE nu primește niciun fel de prestații în numerar de la autoritățile sociale și are un venit regulat și stabil prin două raporturi de muncă. În cazul în care i s-ar acorda un permis de ședere, nu numai că ar putea solicita o locuință socială, dar ar primi și alocații pentru copii, ceea ce i-ar permite să găsească o locuință pe piața liberă.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 6 Acțiunea poate fi admisă numai dacă TE are dreptul la reînnoirea permisului de ședere ca rezident pe termen lung, indiferent dacă mai are sau nu statutul de rezident pe termen lung în Italia la momentul ultimei ședințe de audiere a pledoariilor a instanței de fond, ori dacă pârâta a examinat și a respins în mod neîntemeiat menținerea valabilității permisului de ședere ca rezident pe termen lung acordat în Italia (prima și a doua întrebare), considerând ca moment relevant al deciziei pe cel al ultimei ședințe a instanței de fond. În cazul în care Curtea răspunde negativ la prima și la a doua întrebare, este necesar să se clarifice dacă reclamantelor le revine sarcina de a dovedi că statutul lui TE în Italia nu a expirat (a treia întrebare) și dacă instanțele naționale sunt abilitate să verifice valabilitatea permisului de ședere din primul stat membru, care a fost acordat pe durată nedeterminată. În sfârșit, este necesar să se clarifice dacă lipsa dovezii unei locuințe adecvate poate fi reținută împotriva reclamantelor, deși Germania nu a făcut uz de abilitarea prevăzută la articolul 15 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2003/109/CE (denumită în continuare „Directiva 2003/109”) (a patra întrebare).
- 7 Articolul 38a alineatul (1) prima teză din AufenthG impune ca un străin să dețină statutul legal de rezident pe termen lung într-un alt stat membru. În cazul cererilor de obligare, momentul în care se stabilește situația de fapt și de drept relevantă trebuie să se bazeze, în principiu, pe ultima ședință de audiere a pledoariilor în

fața instanței de fond. În cazul în care este prezentată o autorizație de stabilire permanentă în UE eliberată de un alt stat membru, astfel cum este, în speță, un permis de ședere din Italia valabil pe durată nedeterminată, sunt, în principiu, îndeplinite toate cerințele formale pentru acordarea unui permis de ședere în temeiul articolului 19 alineatul (2) din Directiva 2003/109 sau, în Germania, în temeiul articolului 38a din AufenthG. În acest context, autoritatea pentru străini nu are dreptul de a examina dacă condițiile de eliberare au fost îndeplinite în statul de origine, în speță Italia, deoarece acest lucru ar contrazice principiul din dreptul Uniunii privind recunoașterea reciprocă a deciziilor administrative. Prin urmare, în principiu, străinul își îndeplinește obligația de cooperare dacă, în cazul mutării ulterioare și al stabilirii reședinței într-un al doilea stat membru, dovedește, în conformitate cu articolul 15 alineatul (4) coroborat cu articolul 8 din Directiva 2003/109, că la momentul migrației ulterioare era în posesia unui permis de ședere pentru rezidenții pe termen lung [articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2003/109].

- 8 TE a îndeplinit, fără îndoială, aceste condiții.
- 9 Având în vedere că, de mai mult de șase ani, TE nu își are reședința în Italia, ci în Germania, se pune întrebarea dacă, din cauza trecerii timpului, situația de fapt și de drept s-a modificat în defavoarea lui TE și dacă, în ceea ce privește cererea de reînnoire, pârâta – fără a cunoaște reglementările aplicabile în Italia cu privire la expirarea permisului de ședere permanentă – este autorizată să prezume, într-un mod care anulează dreptul lui TE, că permisul de ședere permanentă acordat pe durată nedeterminată în Italia în conformitate cu articolul 9 alineatul (4) din Directiva 2003/10 a expirat, luând în considerare, ca moment relevant pentru pronunțare, nu momentul migrației ulterioare, ci pe cel al deciziei autorității administrative sau judecătorești.
- 10 Instanța de trimitere consideră că problema expirării statutului unui rezident pe termen lung în primul stat membru trebuie să fie strict separată de cea a dreptului la reînnoirea statutului unui rezident pe termen lung care s-a mutat într-un alt stat. În cazul în care, la momentul migrației ulterioare și al solicitării unui permis de ședere în temeiul articolului 14 și următoarele din Directiva 2003/109, resortisantul unei țări terțe are în mod cert statutul unui rezident pe termen lung în cel de al doilea stat membru, pentru a stabili dacă el are un drept la reînnoirea permisului său de ședere este determinantă numai îndeplinirea condițiilor prevăzute la articolul 14 și următoarele din Directiva 2003/109, iar nu menținerea statutului său în primul stat membru. Momentul relevant al deciziei pentru a se stabili dacă deține statutul de rezident pe termen lung este momentul migrației ulterioare și al (primei) cereri de acordare a permisului său de ședere în cel de al doilea stat membru, iar nu momentul – în cazul unei cereri de reînnoire – al ultimei decizii a autorității administrative sau judecătorești. În caz contrar, acest lucru ar însemna că o reînnoire pe durată determinată a rezidentului pe termen lung care se mută în alt stat ar fi posibilă numai în cadrul unei perioade de șase ani, ceea ce nu se poate deduce din Directiva 2003/109. Dimpotrivă, articolul 19 alineatul (2) din Directiva 2003/109/CE prevede că, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolele 14, 15 și 16, și sub rezerva dispozițiilor privind

ordinea publică, securitatea publică și sănătatea publică prevăzute la articolele 17 și 18, cel de al doilea stat membru eliberează rezidentului pe termen lung un permis de ședere care se poate reînnoi. Permisul de ședere respectiv poate fi reînnoit, eventual la cerere, la expirarea acestuia. Cel de al doilea stat membru informează primul stat membru cu privire la decizia luată. În speță, cerințele prevăzute la articolele 17 și 18 din Directiva 2003/109 nu se opun reînnoirii permisului de ședere.

- 11 TE nu îndeplinește motivele de excludere prevăzute la articolul 9 alineatul (1) din Directiva 2003/109. Întrucât articolul 9 alineatul (6) din Directiva 2003/109 prevede reînnoirea permisului de ședere pentru rezidenții pe termen lung, este de presupus că în primul stat membru sunt de asemenea posibile mai multe reînnoiri pe durată determinată, până când resortisantul țării terțe a ajuns în situația juridică a unui rezident permanent. Din Directiva 2003/109 nu rezultă că acest lucru ar trebui apreciat diferit în cazul migrației ulterioare într-un alt stat membru, după cum nici ipoteza că o reînnoire pe durată determinată poate fi avută în vedere numai în cadrul perioadei de șase ani prevăzute la articolul 9 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2003/109. Acestei concluzii i se opune de asemenea considerentul (22) al directivei. Prin urmare, determinant este aspectul dacă reînnoirea unui permis de ședere acordat pe durată determinată unui rezident pe termen lung este posibilă indiferent de perioada prevăzută la articolul 9 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2003/109.
- 12 În cazul unui răspuns negativ la prima și la a doua întrebare preliminară, instanța de trimitere, consideră, în ceea ce privește a treia întrebare preliminară, că obligațiile de cooperare ale unui resortisant al unui stat terț căruia i s-a acordat, pe durată nedeterminată, un permis de ședere permanentă pentru rezidenți pe termen lung ar fi excesive în cazul în care ar trebui să facă dovada faptului că permisul de ședere care i-a fost acordat pe durată nedeterminată nu a expirat. Astfel de obligații de cooperare nu rezultă nici din Directiva 2003/109.
- 13 În plus, în contextul principiului încrederii reciproce între statele membre, se ridică în speță problema dacă autoritățile și instanțele naționale sunt autorizate să verifice valabilitatea permisului de ședere acordat pe durată nedeterminată de primul stat membru. Astfel, dreptul Uniunii se întemeiază pe premisa fundamentală potrivit căreia fiecare stat membru împărtășește cu toate celelalte state membre și recunoaște că acestea împărtășesc cu el o serie de valori comune pe care se întemeiază Uniunea, după cum se precizează la articolul 2 TUE. Această premisă implică și justifică existența încrederii reciproce între statele membre în recunoașterea acestor valori și, astfel, în respectarea dreptului Uniunii (a se vedea Hotărârea Curții din 19 martie 2019, Ibrahim, C-297/17, punctul 83). Principiul încrederii reciproce între statele membre are, în dreptul Uniunii, o importanță fundamentală, având în vedere că permite crearea și menținerea unui spațiu fără frontiere interioare. În concret, principiul încrederii reciproce impune, îndeosebi în ceea ce privește spațiul de libertate, securitate și justiție, fiecăruia dintre aceste state să considere, mai puțin în situații excepționale, că toate celelalte state membre respectă dreptul Uniunii și în special drepturile fundamentale

recunoscute de acest drept (a se vedea Hotărârea din 19 martie 2019, Ibrahim, C-297/17, punctul 84 și Hotărârea din 19 martie 2019, [Jawo], C-163/17, punctul 80).

- 14 Prin intermediul celei de a patra întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă lipsa dovezii unei locuințe adecvate poate fi reținută împotriva mutării rezidentului pe termen lung atunci când – precum în speță – al doilea stat membru nu a transpus articolul 15 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2003/109, iar atribuirea unei locuințe sociale a avut loc numai deoarece, atât timp cât rezidentul pe termen lung nu deține un permis de ședere în temeiul dreptului național (articolul 38a din AufenthG), el nu are dreptul de a solicita o locuință socială și alocații pentru copii. Pe de altă parte, dreptul la alocarea unei locuințe sociale nu ar exclude mijloacele de subzistență solicitate, prevăzute de dreptul național. În conformitate cu articolul 2 alineatul (4) din AufenthG, în condițiile generale de acordare [a permisului de ședere], nu se cere, ca locuință adecvată, mai mult decât este suficient pentru cazarea unei persoane aflate în căutarea unei locuințe într-o locuință socială finanțată din fonduri publice.